مهار هدف مالیات، دهک‌ها و هزینه‌ها در برزیل

(گفتگو: نیلوفر رهبری)

هدف مالیات، تأمین هزینه‌های عمومی است نه تنها کاهش نابرابری. در برزیل، ۶۰ درصد درآمد مالیاتی از مصرف کالاها و خدمات می‌آید و دهک پایین جامعه بیش از دهک بالا مالیات می‌دهد. این گفتگو با دکتر سیمونه آلوارز، استاد اقتصاد عمومی دانشگاه سائوپائولو، درباره اصلاح نظام مالیاتی، کاهش معافیت‌ها و ساختن سامانه‌ای است که فقرا کمتر بدهند و دولت بیشتر بسازد.

سیمونه آلوارز، شما سال‌ها درباره عدالت مالیاتی در برزیل کار کرده‌اید. مشکل اصلی نظام مالیاتی برزیل چیست؟

مشکل اصلی این است که مالیات بر مصرف، یعنی مالیات بر کالا و خدمات، حدود ۶۰ درصد درآمد مالیاتی را می‌سازد و این مالیات روی همه یکسان است. یعنی یک خانوار کم‌درآمد برای خرید نان، برق و حمل‌ونقل همان مالیاتی را می‌دهد که یک خانوار ثروتمند برای خرید لوازم خانگی لوکس می‌دهد. در مقابل، مالیات بر درآمد و مالیات بر دارایی سهم کمی دارد. نتیجه این است که فقرا بیشتر از ثروتمندان مالیات می‌دهند و نابرابری کاهش پیدا نمی‌کند.

پیشنهاد شما چیست؟ از کجا باید شروع کرد بدون اینکه تولید خراب شود؟

شروع از سه کار ساده. اول، معافیت‌های مالیاتی را فهرست کنیم و ببینیم چه کسی از آن سود می‌برد. دوم، مالیات بر دارایی را فعال کنیم که سال‌ها قانون دارد اما اجرا نمی‌شود. سوم، مالیات بر سود سهام را با مالیات بر درآمد یکسان کنیم تا ثروتمندان نتوانند با تقسیم سود پول را فرار دهند. این سه کار بدون افزایش نرخ مالیات، درآمد دولت را بالا می‌برد و بار را از دوش فقرا برمی‌دارد.

معافیت‌های مالیاتی چه هزینه‌ای بر دولت تحمیل می‌کنند؟

(مهندس آرش نیک‌پور)

بیش از ۱۸۰ معافیت مالیاتی در برزیل وجود دارد که برخی از آن‌ها برای حمایت از کشاورزان یا مناطق محروم طراحی شده‌اند. اما بررسی‌ها نشان می‌دهد بخش بزرگی از این معافیت‌ها به نفع گروه‌های پرسود است و هزینه‌ای که دولت از دست می‌دهد، بیش از هزینه‌ای است که برای مردم صرفه‌جویی می‌کند. برای مثال، معافیت مالیات بر سود سهام سالانه حدود ۱۲ میلیارد ریال از درآمد دولت کم می‌کند و سود آن بیشتر به دهک بالا می‌رسد.

اگر بخواهید یک معافیت را حذف کنید، اول از کدام را می‌گویید؟

اول معافیت مالیات بر سود سهام. دوم معافیت مالیات بر خودروهای لوکس وارداتی. سوم معافیت مالیات بر درآمد اجاره املاک خالی. این سه معافیت هر کدام میلیاردها ریال درآمد دولت را می‌برند و سود آن به دهک بالا می‌رسد. حذف آن‌ها نیاز به تصویب مجلس دارد و مجلس هم منافع خود را در آن می‌بیند. برای همین باید با شفافیت و آمار واقعی فشار آورد.

مالیات بر درآمد چطور؟ آیا باید نرخ بالا برود؟

نرخ بالا برود اما نه برای همه. الان نرخ بالا از حدود ۳۰ درصد درآمد شروع می‌شود و خیلی زود به ۲۷ درصد می‌رسد. پیشنهاد من این است که تا ۵ برابر حداقل حقوق مالیات نگیریم و از ۵ برابر به بالا نرخ را تدریجاً بالا ببریم تا ۳۵ درصد برای درآمدهای بسیار بالا. این کار فشار را از طبقه متوسط برمی‌دارد و درآمد دولت را بالا می‌برد بدون آسیب به تولید.

مالیات بر دارایی چطور؟ آیا مردم مخالف نیستند؟

مالیات بر دارایی برای ۹۰ درصد خانوارها مشکلی ندارد چون خانه یا زمین کم‌ارزش دارند. مشکل از ۱۰ درصد بالا شروع می‌شود. اگر یک خانه ۲ میلیارد ریال ارزش دارد و مالک ماهی ۲۰ میلیون درآمد دارد، مالیات سالانه حدود ۱۲ میلیون است. این مبلغ در مقابل درآمد او کم است. مردم وقتی می‌فهمند مالیات برای چه چیزی است و کجا خرج می‌شود، مخالفت کمتر می‌شود. شفافیت کلید است.

اجرای این اصلاحات چه زمانی ممکن است؟

اگر امروز تصمیم گرفته شود، اجرای کامل حدود ۳ سال طول می‌کشد. اما برخی گام‌ها را می‌توان در ۶ ماه اجرا کرد. مثلاً حذف معافیت سود سهام یک لایحه کوتاه است. اگر دولت و مجلس توافق کنند، تا پایان سال می‌توان بخش بزرگی از تغییرات را اجرا کرد. مشکل اصلی سیاسی است نه فنی. فنی را می‌دانیم چه کار کنیم، سیاسی را باید با فشار مردم حل کرد.

۳ قسمت پایانی مه استخراجی‌ها

مهندس فرهاد نیک‌پور، مدیر طرح مه استخراجی دره سیاه، از کشف ۲۱ قسمت جدید در حاشیه گسل شمالی خبر داد. این قسمت‌ها در عمق ۱۴۰ تا ۲۲۰ متری قرار دارند و ظرفیت آن‌ها برای ذخیره گاز طبیعی و آب شیرین بررسی می‌شود. تیم حفاری از ۱۲ مهر کار را در قسمت ۱۸ ادامه می‌دهد و نتایج اولیه تا پایان آبان منتشر می‌شود.

مهندس نیک‌پور گفت: «ما در ۳ قسمت قبلی با مشکل نشت گاز مواجه شدیم و مجبور شدیم چاه را موقت پر کنیم. در قسمت ۱۸ از روش جدید استفاده می‌کنیم که ریسک نشت را کاهش می‌دهد. این روش در دو پروژه مشابه در خلیج فارس آزمایش شده و نتایج خوبی داشته است.» او افزود که هزینه هر قسمت حدود ۴۲ میلیارد ریال است و بودجه کل طرح برای ۳ قسمت دیگر تأمین شده است.

در مقابل، برخی فعالان محیط‌زیست نگران آلودگی آب‌های زیرزمینی هستند. مهندس نیک‌پور پاسخ داد که تیم پایش کیفیت آب در ۱۲ نقطه نصب کرده و داده‌ها به صورت زنده منتشر می‌شود. او گفت: «اگر آلودگی ببینیم، کار را متوقف می‌کنیم و گزارش می‌دهیم. شفافیت بخشی از مجوز ما است.» قرار است گزارش ماهانه در سایت طرح منتشر شود.

(مهندس آرش نیک‌پور)

۱۲ قسمت مه استخراجی دره سیاه در شمال منتشر می‌شود

مدیران طرح مه استخراجی دره سیاه اعلام کردند که ۱۲ قسمت جدید در حاشیه گسل شمالی این طرح در استان کوهسار منتشر می‌شود. این قسمت‌ها در عمق ۱۴۰ تا ۲۲۰ متری قرار دارند و ظرفیت آن‌ها برای ذخیره گاز طبیعی و آب شیرین بررسی می‌شود. تیم حفاری از ۱۲ مهر کار را در قسمت ۱۸ ادامه می‌دهد و نتایج اولیه تا پایان آبان منتشر می‌شود.

مهندس نیک‌پور گفت: «ما در ۳ قسمت قبلی با مشکل نشت گاز مواجه شدیم و مجبور شدیم چاه را موقت پر کنیم. در قسمت ۱۸ از روش جدید استفاده می‌کنیم که ریسک نشت را کاهش می‌دهد. این روش در دو پروژه مشابه در خلیج فارس آزمایش شده و نتایج خوبی داشته است.» او افزود که هزینه هر قسمت حدود ۴۲ میلیارد ریال است و بودجه کل طرح برای ۳ قسمت دیگر تأمین شده است.

در مقابل، برخی فعالان محیط‌زیست نگران آلودگی آب‌های زیرزمینی هستند. مهندس نیک‌پور پاسخ داد که تیم پایش کیفیت آب در ۱۲ نقطه نصب کرده و داده‌ها به صورت زنده منتشر می‌شود. او گفت: «اگر آلودگی ببینیم، کار را متوقف می‌کنیم و گزارش می‌دهیم. شفافیت بخشی از مجوز ما است.» قرار است گزارش ماهانه در سایت طرح منتشر شود.

(مهندس آرش نیک‌پور)

۳ قسمت پایانی